

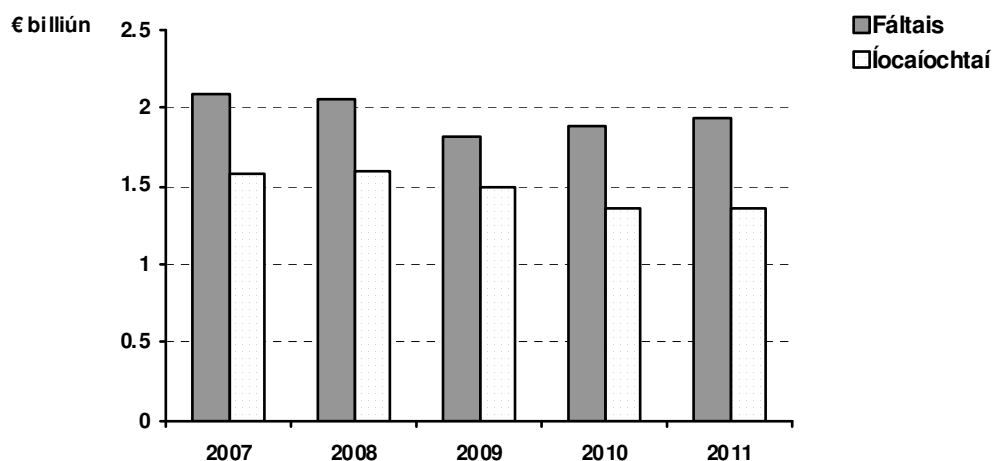
5 Idirbhearta Airgeadais AE

- 5.1** Ag éirí as a comhaltas san Aontas Eorpach (AE), tá oibleagáid ar Éirinn ranníocaí a dhéanamh le buiséad an AE. Ach faigheann sí tairbhe freisin ó raon leathan íocaíochtaí a dhéanann an AE.
- 5.2** Maidir le ranníoc na hÉireann le buiséad an AE agus maidir le híocaíochtaí a fhaightear isteach sa Phríomh-Chiste, tugtar cuntas ina leith sna Cuntais Airgeadais. Déantar an chuid is mó de Mhaoiniúchán AE a íoc go díreach le gníomhaireachtaí cur chun feidhme agus le tairbhíthe. Déantar maoiniúchán AE a sholáthraítear trí ranna Rialtais a bhreacadh isteach i gcuntas leithreasa na vótaí iomchuí. Tiomsaíodh an chaibidil seo chun forléargas a thabhairt ar na hidirbhearta airgeadais idir Éire agus an AE, ar na nósanna imeachta maidir le leithroinnt cistí AE agus ar na socruithe éagsúla iniúchóireachta a bhaineann leis na hidirbhearta sin.
- 5.3** Fuarthas an fhaisnéis atá sa chaibidil seo ón Roinn Airgeadais, ón Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, ón Roinn Oideachais agus Scileanna agus ón Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara. Rinneadh tástáil fíorúcháin ar na híocaíochtaí leis an AE, ar fháltais ón AE agus ar an tslí inar cuireadh na nithe sin i bhfeidhm sna Ranna sin. I gcás inarb infheidhme, rinneadh na fáltais a fhíorú freisin trí scrúdú a dhéanamh ar chuntais leithreasa na ranna.

Glanfháltais ón AE

- 5.4** Is glantairbhí í Éire i dtaca le maoiniúchán AE de. Sa bhliain 2011, ranníoc Éire €1.35 billiún le buiséad an AE agus ba é a bhí sa tairbhe iomlán a fuair sí ó chaiteachas bhuiséad an AE ná €1.93 billiún. Idir na blianta 2007 agus 2011, is é atá sa tairbhe atá faighte ag Éirinn ó ghlanfháltais ón AE ná €2.4 billiún. Déantar fáltais ó bhuiséad an AE agus íocaíochtaí le buiséad an AE thar na cúig bliana seo caite a thaispeáint i bhFíor 5.1.

Fíor 5.1 Fáltais na hÉireann ó Bhuiséad an AE agus Íocaíochtaí na hÉireann le Buiséad an AE 2007 go 2011

Foinse: An Roinn Airgeadais

Ranníoc le Buiséad an AE

5.5 Déantar buiséad an AE a mhaoiniú go príomha as ranníocaí acmhainní dílse ó gach ballstát ar leith. Is iad seo a leanas na hacmhainní dílse sin:

- ‘acmhainní dílse traidisiúnta’ – go príomha dleachtanna custaim a bhailítear thar ceann an AE. Déantar 75% den mhéid a bhailítear a íoc leis an AE agus coimeádann an ballstát an t-iarhmhéid chun na costais a ghabhann le bailiú agus riarachán a mhaoiniú.
- íocaíocht atá bunaithe ar CBL agus ar 0.3% den bhonn bunaithe CBL a méid.¹
- íocaíocht atá bunaithe ar chéatadán d'Ollioncam Náisiúnta (OIN) gach ballstáit ar leith.

5.6 Déantar na comhchodanna éagsúla de ranníoc na hÉireann i ngach ceann de na ceithre bliana seo caite a thaispeáint i bhFíor 5.2.

Fíor 5.2 Ranníoc na hÉireann le Buiséad an AE 2008 go 2011

An chomhchuid den ranníoc	2008	2009	2010	2011
	€m	€m	€m	€m
Acmhainní dílse traidisiúnta	202	176	186	200
Ranníoc atá bunaithe ar CBL	260	163	194	194
Ranníoc atá bunaithe ar OIN	984	1,001	908	895
Sásra ceartúcháin na Ríochta Aontaithe	141	115	56	53
Laghdú OIN na hÍsiltíre/na Sualainne	—	31	8	8
Iomlán	1,587	1,486	1,352	1,350

Foinse: An Roinn Airgeadais

¹ Luach na n-earraí agus na seirbhísí a raibh CBL infheidhme maidir leo, maille le coigeartuithe chun an bonn CBL a chomhchuíbhiú i measc na dtíortha AE go léir. Tagann an bonn faoi réir uasleibhéil atá comhionann le 50% den Ollioncam Náisiúnta. Is é sin suim ioncaim na gcónaitheoirí i ngeilleagar ar leith i dtréimhse áirithe agus tá coincheap an téarma comhchosúil leis an Olltáirgeacht Náisiúnta.

Fáltais ó Chistí Bhuiséad an AE

- 5.7 Fuarthas fáltais €1.93 billiún ón AE sa bhliain 2011 trí leas a bhaint as cistí agus as cláir éagsúla de chuid an AE. Tá foinse na bhfáltais i ngach ceann de na ceithre bliana seo caite leagtha amach i bhFíor 5.3.

Fíor 5.3 Fáltais na hÉireann ó Chistí an AE 2008 go 2011^a

Foinse na bhFáltais ón AE	2008	2009	2010	2011
	€m	€m	€m	€m
Cistí talmhaíochta agus forbartha tuaithe				
An Ciste Eorpach um Ráthaíocht Talmhaíochta (EAGF)	1,450	1,319	1,305	1,298
An Ciste Eorpach Talmhaíochta um Fhorbairt Tuaithe (EAFRD)	355	329	381	348
	1,805	1,648	1,686	1,646
Cistí Struchtúracha				
Ciste Forbraíochta Réigiúnaí na hEorpa (ERDF)	129	60	70	50 ^b
Ciste Sóisialta na hEorpa (ESF)	80	43	52	112
An Ciste Comhtháthaithe	—	23	—	9
	209	126	122	171
Cistí/fáltais eile				
An Ciste Eorpach um Choigeartú don Domhandú	—	—	25	36
An Ciste Tréidliachta	8	6	14	20
Plean Fuinnimh Eorpach do Théarnamh (EEPR)	—	—	33 ^c	18
An Ciste Eorpach Iascaigh (EFF)	3	3	15	—
Cláir Oideachais	14	11	15	14
Ciste Dlúthpháirtíochta an AE um Fhaoiseamh Tuile ^d	—	—	—	13
TEN-anna/EEA ^e	2	12	1	1
Fáltais eile	25	7	7	16
	52	39	110	118
Iomlán	2,066	1,813	1,918	1,935

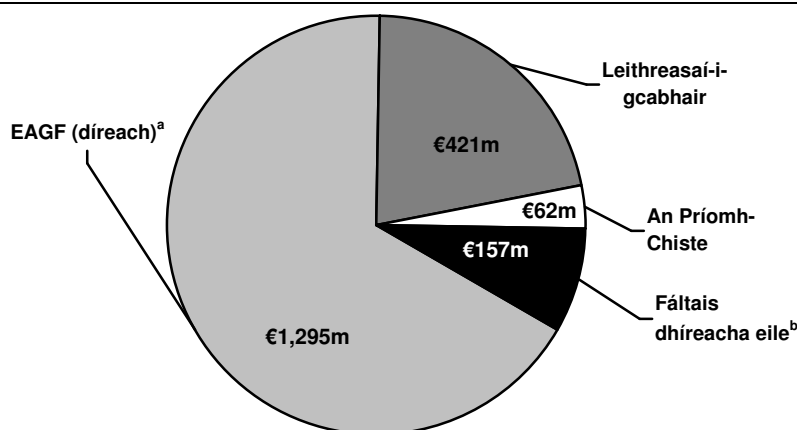
Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara, an Roinn Airgeadais, an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe agus an Roinn Oideachais agus Scileanna

- Nótaí:
- a Sa bhliain 2011, rinneadh suim mheasta €85 mhilliún a íoc le tairbhíthe faoin gCreat-Chlár Taighde agus Forbartha Teicneolaíochta. Ós rud é nár fhíoraigh na húdaráis Náisiúnta an méid sin, ní áirítear í sna figiúirí fáltais.
 - b Áirítear anseo fáltais €9.6 milliún ón gClár um Shíocháin agus Athmhuintearas agus €9 milliún i leith chlár Chomhar Críochach na hÉireann-na Breataine Bige.
 - c Tá athlua déanta i leith an fhiigiúir a bhí i gcaibidil 2010 chun léiriú a dhéanamh ar íocaíocht dhíreach a fuarthas i ndáil le hidirasc leictreachais agus nár fógraíodh don Roinn Airgeadais go dtí Samhain 2011.
 - d Baineann na fáltais seo le deontas ó Chiste Dlúthpháirtíochta an AE tar éis tuilte a tharla in Éirinn sa bhliain 2009.
 - e Baineann na fáltais seo go príomha le tionscadail iompair, fuinnimh agus teileachumarsáide.

5.8 Déantar cistí a fhaightear a tharchur chuig faighteoirí deiridh ar roinnt bhealaí éagsúla, mar atá leagtha amach i bhFíor 5.4.

- Déantar formhór na bhfáltais ón gCiste Eorpach um Ráthaíocht Talmhaíochta, is é sin beagnach €1.3 billiún, a shealbhú ar leithligh ó chistí Stáit nó ó chistí vótáilte agus áirítear iontu méideanna atá íoctha roimhe sin go díreach le tairbhíthe.
- Faightear méid substaintiúil (€421 mhilliún) mar leithreas-i-gcabhair i gcás vótaí éagsúla.
- Ní raibh sna fáltais a fuarthas go díreach isteach sa Phríomh-Chiste ach 3% den mhéid iomlán a fuarthas sa bhliain 2011.

Fíor 5.4 Fáltais 2011 na hÉireann ó Chistí AE de réir Foinse

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara, an Roinn Airgeadais, an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe agus an Roinn Oideachais agus Scileanna

Nótaí: a Tá luach €3 mhilliún d'fháltais EAGF san áireamh sna fáltais i vótaí.

b Áirítear anseo fáltais isteach sa Chiste Náisiúnta Oiliúna agus fáltais ón gCiste Eorpach um Choigeartú don Domhandú a shealbhaítear i gcuntas fionraí.

Cistí AE a Bhainistiú

5.9 Déantar maoiniúchán AE a leithroinnt de ghnáth i gcomhair clárthréimhsí ilbhliantúla. Baineann an clárthréimhse láithreach leis an tréimhse 2007-2013. Rinneadh creat airgeadais gaolmhar don tréimhse sin a chomhaontú idir Parlaimint na hEorpa, Comhairle an AE agus an Coimisiún Eorpach (an Coimisiún) faoi chomhaontú idirinstiúideach a glacadh i mBealtaine 2006. Déantar leithroinnt na gcistí i ngach bliain laistigh den chlárthréimhse a rialú le buiséad bliantúil AE maidir le caiteachas agus fáltais.

5.10 Déanann Comhairle an AE agus Parlaimint na hEorpa buiséad bliantúil an AE a chinneadh ar bhonn togra buiséid ón gCoimisiún agus tá an Coimisiún freagrach as an buiséad a chur chun feidhme freisin. Ba é a bhí sa dá phríomhghné de bhuiséad 2011 ná íocaíochtaí i leith na nithe seo a leanas:

- talmhaíocht agus forbairt tuaithe – a raibh thart ar 45% den bhuiséad inchurtha ina leith
- fás inbhuanaithe – ina n-áirítear maoiniúchán struchtúrach agus comhtháthaithe agus a raibh 42% eile den bhuiséad inchurtha ina leith.

- 5.11** Tá gach ceann de chistí an AE á rialú le rialacha éagsúla a bhaineann le bainistíocht airgeadais, rialú agus cuntasacht. Príomhdhifríocht is ea nach mór cuntais bhliantúla ar chaiteachas, arna ndeimhniú go neamhspleách, a thíolacadh gach bliain i gcomhair na gcistí talmhaíochta agus forbartha tuaithe ach nach mór cuntais dheimhnithe i gcomhair cistí struchtúracha a thíolacadh ag deireadh na clárthréimhse.

Cistí Talmhaíochta agus Forbartha Tuaithe

- 5.12** Déantar caiteachas AE ar thalmhaíocht agus ar fhorbairt tuaithe a mhaoiniú as dhá chiste:
- an Ciste Eorpach um Ráthaíocht Talmhaíochta (EAGF) trína ndéantar íocaíochtaí díreacha cúnaimh le feirmeoirí a mhaoiniú go hiomlán, gan ach roinnt eisceachtaí a bheith i gceist, chomh maith le raon beart tacaíochta margaidh a mhaoiniú, agus
 - an Ciste Eorpach Talmhaíochta um Fhorbairt Tuaithe (EAFRD) a tháinig i ngníomh sa bhliain 2007 agus a úsáidtear chun cómhaoiniú a dhéanamh maidir le bearta a chuirtear chun feidhme faoi Chlár Forbartha Tuaithe na hÉireann 2007-2013.
- 5.13** Déanann gníomhaireachtaí creidiúnaithe íoca caiteachas EAGF agus EAFRD i mballstáit.² In Éirinn, is é an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara an t-aon ghníomhaireacht chreidiúnaithe íoca i gcomhair EAGF agus EAFRD agus is é an t-údarás bainistíochta é i gcomhair EAFRD.³ Rinneadh an t-údarás chun íocaíochtaí a dhéanamh i leith bhearta sonracha an EAFRD a bhaineann le LEADER a tharmligean chuig an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil.⁴
- 5.14** Ag deireadh na bliana, ní mór cuntais bhliantúla ar chaiteachas EAGF agus EAFRD, arna ndeimhniú go neamhspleách, a thíolacadh don Choimisiún. Tá sé de cheangal ar Ard-Rúnaí na Roinne Talmhaíochta, Bia agus Mara ráiteas dearbhaithe a sholáthar gach bliain maidir le cuntais agus córais rialaithe EAGF agus EAFRD. I gcás EAFRD, déanann an Roinn tuarascáil bhliantúil maidir le cur chun feidhme EAFRD a thíolacadh freisin.
- 5.15** Déanann an Coimisiún cuntais bhliantúla EAGF agus EAFRD araon a imréiteach in dhá chéim – trí chinneadh um imréiteach bliantúil atá bunaithe ar dheimhniú neamhspleách na gcuntas bliantúil agus trí chinntí ad hoc um imréiteach a éiríonn as obair leantach iniúchóireachta a dhéanann an Coimisiún. Déanann an Coimisiún clár bliantúil iniúchóireachtaí a chur i gcrích maidir le scéimeanna agus réimsí sonracha tar éis dheimhniú na gcuntas bliantúil. Sheol sé trí mhisean iniúchóireachta den sórt sin in Éirinn sa bhliain 2011.

Cistí Struchtúracha

- 5.16** Leis na rialacháin lena rialaítear cistí struchtúracha, ceanglaítear ar bhallstáit cláir oibríochta a ullmhú agus a chomhaontú i gcomhar leis an gCoimisiún chun tosaíochtaí straitéiseacha a chur chun feidhme agus chun bainistíocht airgeadais agus ceanglais rialaithe a fhorchur, ar nithe iad sin a bhaineann le cur chun feidhme cúnaimh chómhaoinithe.

² Déanann ballstáit gníomhaireachtaí íoca a chreidiúnú i gcás ina gcomhlíonann siad ceanglais shonracha maidir le rialú airgeadais agus cuntasacht i ndáil le caiteachas AE de réir mar a leagtar amach i reachtaíocht Chomhphobail (Rialachán AE 885/2006).

³ Tá an t-údarás bainistíochta freagrach as bainistiú agus cur chun feidhme an chláir ar shlí éifeachtúil, éifeachtach, cheart.

⁴ Tá an tionscnamh LEADER ceaptha chun cabhair a thabhairt maidir le forbairt pobal tuaithe inbhuanaithe.

5.17 Ceanglaítear ar gach ballstát faoi na rialacháin údarás bainistíochta, údarás deimhniúcháin agus údarás iniúcháireachta a ainmniú do gach clár oibríochta. Áirítear na nithe seo a leanas i measc fheidhmeanna agus fhreagrachtaí na gcomhlachtaí sin:

- Tá **an t-údarás deimhniúcháin** freagrach as ráitis dheimhnithe maidir le caiteachas agus iarratais ar íocaíocht a tharraingt suas agus a thíolacadh. Tá sé freagrach as cruinneas agus ionracas na ráiteas sin maidir le caiteachas a chinntiú.
- Tá **an t-údarás bainistíochta** freagrach as an gclár oibríochta a bhainistiú agus a chur chun feidhme de réir phrionsabail na bainistíochta fóna airgeadais agus as a chinntiú go dtagann gníomhaíochtaí a roghnaítear le haghaidh maoiniúcháin le critéir an chláir oibríochta. Tá sé freagrach freisin as a fhíorú go seachadtar tionscadail chómhaoinithe, go dtabhaítear i ndáiríre an caiteachas a dhearbhaíonn tairbhíthe agus go gcomhlíonann sé rialacha AE agus rialacha náisiúnta agus go bhfuil rian iniúchta leordhóthanach ann.
- Áirítear i measc fheidhmeanna an **údaráis iniúcháireachta** a chinntiú go ndéantar iniúchtaí ar oibríochtaí chun an caiteachas a dhearbhaítear don Choimisiún a fhíorú agus chun feidhmiú éifeachtúil córais bhainistíochta agus rialúcháin an chláir oibríochta a fhíorú. Ní mór dó straitéis iniúcháireachta a thíolacadh don Choimisiún agus tuarascáil bhliantúil rialúcháin a thíolacadh freisin ina leagtar amach torthaí iniúchtaí atá déanta. Maidir leis an tuarascáil rialúcháin ní mór tuairim bhliantúil a sholáthar inti i dtaobh an bhfeidhmíonn na córais go héifeachtach ionas go bhfuil deimhniú réasúnach ann á rá go bhfuil an caiteachas a dhearbhaítear ceart agus go bhfuil na hidirbhearta bunúsacha dlíthiúil agus rialta.⁵

5.18 Tá freagracht fhoriomlán beartais ag an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe as cistí struchtúracha agus is í an t-údarás deimhniúcháin í freisin don ERDF. Tá dhá údarás bainistíochta ann don ERDF sa chlárthréimhse 2007-2013 – an Tionól Réigiúnach do réigiún na Teorann, Lár na Tíre agus an Iarthair agus an Tionól Réigiúnach do réigiún an Deiscirt agus an Oirthir. Ina cáil mar údarás bainistíochta agus mar údarás deimhniúcháin, tá freagracht phríomha ar an Roinn Oideachais agus Scileanna as an ESF.

5.19 Tá sé de cheangal ar Ard-Rúnaí gach roinne atá bainteach le cur chun feidhme tionscadal cómhaoinithe dearbhú a shíniú gach bliain agus an dearbhú sin a thíolacadh don Roinn Airgeadais chun comhlíonadh na rialachán AE go léir is infheidhme a dhaingniú. Maidir le gach údarás bainistíochta a dhéanann cur chun feidhme airgeadais na gclár oibríochta a leagan síos i dtéarmaí spriocanna agus na nósanna imeachta measúnaithe atá i bhfeidhm a leagan amach, tíolacann siad tuarascáil ar chomhlíontacht don Choimisiún gach bliain.

5 Airteagal 62 de Rialachán Ginearálta 1083/2006.

Cistí AE a Iniúchadh

- 5.20** Déantar na socruithe iniúcháireachta atá i bhfeidhm laistigh de gach ceann ar leith de na ranna iomchuí i ndáil le cistí AE, mar aon le hachóimre ar ról Choimisiún an AE, Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste agus Ard-Iniúcháir Chúirt Iniúcháirí na hEorpa (ECA), a leagan amach thíos.

Socruithe Iniúcháireachta Roinne

Cistí Talmhaíochta agus Forbartha Tuaithe

- 5.21** Ceapann an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara gnólacht iniúcháirí chun deimhniú bliantúil neamhspleách agus tuarascáil ar rialuithe inmheánacha a sholáthar don Choimisiún. De bhreis air sin, chuir Aonad Iniúchta Inmheánaigh na Roinne bailchríoch ar ocht gcinn de thuarascálacha córais iniúcháireachta ar scéimeanna a fuair maoiniúchán EAGF agus EAFRD sa bhliain 2011 agus d'eisigh sé na tuarascálacha sin.

Cistí Struchtúracha

- 5.22** Tá údaráis iniúcháireachta do ERDF agus do ESF bunaithe sa Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe agus sa Roinn Oideachais agus Scileanna faoi seach. Déanann na húdaráis sin iniúcháireachtaí ar oibríochtaí ar bhonn sampla oiriúnaigh chun caiteachas cáilithe arna dhearbhu don Choimisiún laistigh d'údaráis bhainistíochta, de chomhlachtaí idirmheánacha agus de thairbhíthe i gclár oibríochta sa chlárthréimhse 2007-2013 a fhíorú.⁶ Déantar an ghníomhaíocht iniúcháireachta a cuireadh i gcrích ar oibríochtaí ag ERDF agus ag ESF sa bhliain 2011 a thaispeáint i bhFíor 5.5.

Fíor 5.5 Gníomhaíocht Údarás Iniúcháireachta sa bhliain 2011

	An chlárthréimhse			
	2000 – 2006		2007 – 2013	
	ERDF ^a	ESF	ERDF	ESF
An líon oibríochtaí a iniúchadh sa bhliain 2011	—	—	18	34
Éilimh a fíoraíodh sa bhliain 2011 ^b	—	—	€34m	€17m
Éilimh charnacha fhíoraithe amhail ar an 31 Nollaig 2011	€495m	€284m	€167m	€82m
Éilimh charnacha cháilithe amhail ar an 31 Nollaig 2011	€40.155 m	€10.981 m	€226m	€465m
<i>An Ráta Fíorúcháin</i>	<i>12%</i>	<i>14%</i>	<i>74%</i>	<i>18%</i>

Foinse: An Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe agus an Roinn Oideachais agus Scileanna

Nótaí: a Tá údarás iniúcháireachta ERDF freagrach as fíorúchán 15% a dhéanamh freisin ar chaiteachas cáilithe ón gCiste Comhtháthaithe. Amhail ar an 31 Nollaig 2011, bhí €318 milliún nó 41% de chaiteachas carnach €779 milliún a dearbhaíodh don Choimisiún fíoraithe aige.

b Ní dhearnadh aon ghníomhaíocht iniúcháireachta sa bhliain 2011 i leith bhabhta 2000-2006 ós rud é go ndearnadh na héilimh chríochnaitheacha maidir leis na clár éagsúla oibríochta a thíolacadh sa bhliain 2010 agus gur dúnadh iad, nó go raibh dúnadh ina leith ar feitheamh, sa bhliain 2011.

⁶ Is é atá in oibríochtaí ná gníomhaíochtaí cómhaoinithe ar leithligh nó tionscadail chómhaoinithe ar leithligh ar gníomhaíochtaí nó tionscadail iad a chuireann tairbhíthe i bhfeidhm.

- 5.23** Déantar iniúchóireachtaí córas-bhunaithe a chur i gcrích freisin ag gach leibhéal de réir rialachán de chuid an AE agus de réir doiciméid treorach de chuid an Choimisiúin maidir le modheolaíocht choiteann chun measúnacht a dhéanamh ar chórais bhainistíochta agus rialúcháin.⁷ Rinne údarás iniúchóireachta ERDF na hiniúchóireachtaí córas-bhunaithe sin i leith oibríochtaí ERDF ón leibhéal údarás deimhniúcháin anuas go dtí leibhéal an chomhlachta phoiblí is tairbhí. Comhordaíonn údarás iniúchóireachta ESF plean bliantúil iniúchóireachtaí córas-bhunaithe atá le cur i gcrích ag aonaid iniúchta inmheánaigh i gcomhlachtaí atá bainteach le bainistiú agus le riaradh an chláir oibríochta.
- 5.24** Chinn údarás iniúchóireachta ERDF agus údarás iniúchóireachta ESF araon go raibh córais agus nósanna imeachta rialúcháin sna húdaráis bhainistíochta agus deimhniúcháin faoi seach sásúil i gcoitinne.

Iniúchóireachtaí ag Coimisiún an AE

- 5.25** Déanann seirbhísí iniúchóireachta ón gCoimisiún roinnt iniúchóireachtaí i mballstáit gach bliain agus tá an ceart acu iniúchóireachtaí a dhéanamh ar an toirt nó féadfaidh siad a iarraidh ar bhallstát cláir shonracha nó tionscadail shonracha a iniúchadh.

Iniúchóireacht ag an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

- 5.26** I gcás Roinn nó comhlacht Stáit a ndéanann an tArd-Reachtair Cuntas agus Ciste iniúchóireacht uirthi nó air a bheith ag fáil cistí de chuid an AE, déantar iniúchóireacht ar fháil agus ar chur i bhfeidhm na gcistí sin ar an modh céanna le cistí náisiúnta agus le gach idirbheart eile de chuid an chomhlachta lena mbaineann. Le linn iniúchóireacht a phleanáil tugtar aird ar na cúraimí iniúchóireachta a chuireann dreamanna eile i gcrích lena n-áirítear Cúirt Iniúchóirí na hEorpa (ECA), na húdaráis iniúchóireachta, an comhlacht seachtrach neamhspleách do thacaíochtaí talmhaíochta agus aonaid iniúchta inmheánaigh. Áirítear in obair iniúchóireachta tástáil a dhéanamh ar chomhlíonadh rialacha náisiúnta atá trasuite ó threoracha agus ó rialacháin AE. Tá an próiseas trasuite lasmuigh de chúram na hiniúchóireachta, áfach.

Cúirt Iniúchóirí na hEorpa

- 5.27** Ba é a bhí i mbuiséad iomlán an AE don bhliain 2011 ná tuairim is €127 billiún agus is ionann an figiúr sin agus thart ar 1% d'Ollioncam Náisiúnta na 27 mballstát. Ó tharla go ndéantar ranníoc airgeadais na hÉireann (1% de bhuiséad iomlán an AE) a chomhthiomsú le ranníoc na mballstát eile, is ábhar comhleasa di a bheith cinnte go ndéantar cistí coiteanna a bhainistiú go héifeachtach. Ar leibhéal an AE, tugann ECA deimhniú ina leith sin.
- 5.28** Tá sé de cheangal ar ECA ráiteas bliantúil deimhniúcháin (tuairim iniúchóireachta) a thabhairt ar iontaofacht chuntais an AE agus ar dhlíthiúlacht agus ar rialtacht na n-idirbheart is bun leis na cuntais sin. Le linn na feidhmeanna sin a chomhlíonadh, tugann foireann ECA cuairt ar bhallstáit chun athbhreithniú a dhéanamh ar struchtúir bhainistíochta, chun córais rialúcháin a thástáil agus chun mionscrúdú a dhéanamh ar shampla de na hiarratais a tíolacadh mar thacaíocht i ndáil le hiontacaíochtaí le tairbhíthe deiridh.

7 Doiciméad Treorach Choimisiún an AE (COCOF 08/0019/01).

- 5.29** De réir na socruithe idirchaidrimh atá ann, déantar foráil gurb é Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste a eagraíonn cuairteanna ECA ar Éirinn agus déantar gach comhfhreagras, lena n-áirítear cinntí iniúchóireachta ECA agus freagraí ón lucht bainistíochta, a dhíriú chuig an Oifig sin lena dtarchur chuig an gcomhlacht a ndéantar iniúchóireacht air. Bhí deich gcuart den sórt sin ann sa bhliain 2011. Tar éis comhairle a ghlacadh leis na húdaráis náisiúnta iomchuí, déanfar na cinntí ó na hiniúchóireachtaí sin a ionchorprú isteach i dtuarascáil bhliantúil ECA don bhliain 2011, ar tuarascáil í sin nár críochnaíodh fós.
- 5.30** Rinne ECA tuairisciú i mí na Samhna 2011 ar chur chun feidhme bhuiséad 2010 an AE. Chinn ECA gurbh ionann cuntais 2010 agus cuntas cóir ar an staid airgeadais ag deireadh na bliana 2010 agus ar thorthaí oibríochtaí na bliana. Thug ECA tuairim dhochrach, áfach, ar dlíthiúlacht agus ar rialtacht íocaíochtaí ba bhun leis na cuntais. Chinn sí go ndearnadh difear ábhartha do na híocaíochtaí ina n-iomláine mar gheall ar earráid agus measadh gurbh é a bhí sa ráta earráide ba dhóiche a bhí i gceist ná 3.7%. Measadh go raibh na córais fhoriomlána maoirseachta agus rialúcháin éifeachtach go páirteach i dtaca le dlíthiúlacht agus rialtacht íocaíochtaí a áirithiú ach fuarthas go ndearnadh difear ábhartha, mar gheall ar earráid, do dhá ghrúpa beartais – Talmhaíocht agus Acmhainní Nádurtha, agus Comhtháthú, Fuinneamh agus Iompar. Tá measúnacht ECA ar na córais mhaoirseachta agus rialúcháin d'íocaíochtaí AE ina n-iomláine, mar aon leis an leibhéal measta earráide d'íocaíochtaí faoi gach grúpa beartais ar leith, leagtha amach i bhFíor 5.6.
- 5.31** Is ionann an ráta measta earráide d'íocaíochtaí sa bhliain 2010, is é sin, 3.7%, agus méadú i gcomparáid leis an ráta 3.3% san bhliain 2009. Roimh an mbliain 2010, bhí laghdú tagtha ar an ráta measta earráide gach bliain ón mbliain 2006 nuair a measadh go raibh sé corradh beag le 7%.

Fíor 5.6 Tuairim ECA ar Rialtacht Íocaíochtaí AE 2010

Grúpa Beartais	Leibhéal measta earráide	Measúnacht ar chórais mhaoirseachta agus rialúcháin
Talmhaíocht agus Acmhainní Nádurtha	2.3%	Éifeachtach go páirteach
Comhtháthú, Fuinneamh agus Iompar	7.7%	Éifeachtach go páirteach
Cúnamh Seachtrach, Forbairt agus Méadú	1.7%	Éifeachtach go páirteach
Taighde agus Beartais Inmheánacha eile	1.4%	Éifeachtach go páirteach
Caiteachas Riaracháin agus caiteachas eile	0.4%	Éifeachtach
Foriomlán	3.7%	Éifeachtach go páirteach

Foinse: Cúirt Iniúchóirí na hEorpa, Tuarascáil Bhliantúil 2010

Ceartúcháin agus Gnóthuithe

- 5.32** Brathann Coimisiún an AE ar na ballstáit chun cláir AE a chur chun feidhme, ar cláir iad a bhfuil os cionn ceithre chúigiú de bhuiséad iomlán an AE inchurtha ina leith. I gcás ina n-aimsítear earráidí nó mírialtachtaí, déanann Coimisiún an AE ceartúcháin airgeadais chun caiteachas nach bhfuil de réir rialacha agus rialachán infheidhme a eisiáimh ó mhaoiniúchán AE. I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh sé go gceadófar caiteachas eile in ionad an chaiteachais eisiata, rud nach leanann aon laghdú as i dtaca leis an méid foriomlán a fhaightear ón AE. D'fhéadfadh sé freisin go gcuirfear ceartúcháin i bhfeidhm tar éis easnaimh thromchúiseacha a aimsiú sna córais bhainistíochta agus rialúcháin atá ag ballstáit.

- 5.33** Thuairiscigh Coimisiún an AE go ndearna sé ceartúcháin agus gnóthuithe airgeadais ina raibh suim €4.4 billiún san iomlán a chur i bhfeidhm ar bhallstáit sa bhliain 2010. Níor bhain ach €23 mhilliún den tsuim uile-AE sin le hÉirinn. Is ionann sin agus corradh beag le 1% d'fháltais na hÉireann ón AE sa bhliain 2010. D'fhéadfadh sé go mbaineann na ceartúcháin agus na gnóthuithe sa bhliain 2010 le blianta roimhe sin.

Conclúidí

- 5.34** Ranníoc Éire €1.35 billiún le buiséad an AE sa bhliain 2011 agus fuarthas €1.93 billiún ó chistí AE.
- 5.35** Dála ballstát eile, is ábhar leasa d'Éirinn an tslí ina n-úsáidtear buiséad an AE. Thug Cúirt Iniúchóirí na hEorpa tuairim dhochrach faoi dhlíthiúlacht agus faoi rialtacht íocaíochtaí ón AE sa bhliain 2010. Mheas sé go raibh an ráta earráide d'íocaíochtaí AE ina n-iomláine tar éis méadú ó 3.3% sa bhliain 2009 go 3.7% sa bhliain 2010, ar méadú é sin a bhearnaigh treocht íslitheach roimhe sin sa ráta earráide.
- 5.36** Ba é a bhí sna ceartúcháin agus sna gnóthuithe a chuir Coimisiún an AE i bhfeidhm sa bhliain 2010 agus suim os cionn €4 billiún thar na ballstáit go léir agus bhí €23 mhilliún den tsuim iomlán sin inchurtha i leith na hÉireann nó 1% a bhí sa chéatadán den mhéid iomlán cistí AE a bhí á riaradh ag Éirinn.